

ATATÜRK HACIBEKTAŞ'TA İDİ

Rıza ZELYUT - 25 Aralık 2011

www.altayli.net/articles.php?article_id=2070

Perşembe ve cuma günü Hacibektaş'ta Belediye Başkanı Ali Rıza Selmanpakoğlu'nun düzenlediği etkinlikte, CHP Milletvekili İlhan Cihaner ile birlikte yer aldım.

Bu etkinlik; Kemal Atatürk'ün Hacibektaş'a gelişinin 92. yılını anmak üzere düzenlenmişti. Ben; Atatürk ile Hacı Bektaş Veli arasındaki fikir ve inanç benzerliğine değindim; Atatürk devrimlerinin Aleviler için ne kadar önemli olduğunu anlattım. Sayın Cihaner; Türkiye'nin içine itildiği hukuksal tıkanmışlığı ve yeni anayasa çalışmalarını değerlendirdi.

Hacibektaş halkı, özellikle de bu ilçenin kadınları; o etkinlikte büyük bir canlılıkla yer almışlardı. Koro halinde söyledikleri Atatürk türküleri ile de gönülleri fethettiler. Onları, halk ozanı Haşimi de okuduğu deyişlerle tamamladı.

Devletimizi kuran bu büyük Atatürk'ün başka şehirlerimize de gittiğini biliyoruz. Lakin; Hacibektaş ziyaretinin niteliği biraz daha farklı...

O günlerde şartlar berbat.. Ordularımız yenilmiş; ülkemizi Batılı sömürgeciler işgal etmişler. Mustafa Kemal, işgal altındaki ülkemizi kurtarmak gibi çok zorlu ve kendisi için de çok tehlikeli bir göreve soyunmuş. 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkmış. Havza'da ve Amasya'da toplantılar yapmış, 26 Haziran 1919'da Tokat'a gelmiş.

O TELGRAF

Kemal Paşa; Tokat'tan Konya'daki 2. Ordu Müfettişliği'ne özetle şöyle bir telgraf çekti: *"Tokat ve havalisinin İslam nüfusunun yüzde seksenini ve Amasya havalisinin de mühim bir kısmını Alevi mezhebinden olanlar teşkil ediyorlar ve Kırşehir'deki (Hacıbektaş) Baba Efendi hazretlerine fevkalade bağlı bulunuyorlar. Baba efendi de vatanın ve milli istiklalin bugün tehlikede olduğunu çok iyi görmektedir ve kendisinin şu anki düşüncesi de kuşkusuz ki bize pek uygundur. Bu yüzden kendisiyle etkili ve güvenilir bazı kişileri görüştürün ve ondan Müdafaa-i Hukuk-u Milliye ve Redd-i İlhak cemiyetlerini takviye edecek surette birkaç mektup yazdırıp alın ve bu havalideki Alevi ileri gelenlerine dağıtmak üzere Sivas'a gönderin. Bu çok yararlı olacaktır."*

Bu telgraf, o sıralar Kırşehir'e bağlı olan Hacıbektaş'taki Alevi müridi Cemalettin Çelebi için çekilmiştir. Anlaşılmaktadır ki Atatürk daha o günlerde Alevileri çok iyi tanımaktadır ve başlatacağı Kurtuluş Savaşı için de bu toplumu bir dost kuvvet olarak görmektedir. Bu yüzden de Erzurum ve Sivas Kongrelerinden sonra, Atatürk, Ankara'ya geçerken, Hacıbektaş'ta Cemalettin Çelebi ile görüşme kararı almış; yolunu değiştirip 23 Aralık 1919 günü Hacıbektaş'a gelmiştir. Cemalettin Çelebi hasta olmasına karşın Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarını çok belirgin bir sevgi ve saygı ile karşılamıştır. İki saat kadar süren akşam yemeğinden sonra sadece özel muhafızı ile Mustafa Kemal Paşa, Cemalettin Çelebi'nin evinde kalmışlardır.

CUMHURİYET BURADA KONUŞULDU

Hacıbektaş görüşmesinde, en ilgi çekici konuşmayı daha sonraki yıllarda, Cemalettin Çelebi'nin küçük kardeşi olan Veliyettin Çelebi şöyle açıklamıştır:

*"Başbaşa konuşmalarının bir yerinde **Cemalettin Çelebi**, Mustafa Kemal Paşa'ya diyor ki:*

*'Paşa Hazretleri, cesaretli ve basiretli idarenizde Türk milletinin düşmanı kahredeceğine inancım sonsuz. Yüce Allah'ın milletimize müyesser edeceği zaferden sonra **Cumhuriyet ilanını düşünüyor musunuz?**'*

Çelebi'nin, Cumhuriyet kelimesini böylesine açık yürekle söylemesi üzerine, Mustafa Kemal Paşa heyecan ve dikkatle Cemalettin Çelebi'nin gözlerine bakıyor, biraz daha yaklaşıyor, onun elini avcunun içine alıyor, kulağına fısıldar gibi yavaş fakat kararlı bir sesle:

'O mutlu günün ilanına kadar aramızda kalmak kaydıyla, evet, Çelebi Efendi Hazretleri.' diyor."

Ne yazık ki Cemalettin Çelebi 1922 yılında Hakk'a yürüyor; Cumhuriyet ilanını görmeye ömrü yetmiyor.

Mustafa Kemal Paşa, o dönemlerde Cemalettin Çelebi'ye olağanüstü önem vermiştir. Büyük Nutuk'unda da, "2 Ocak 1920 günü cemiyetin merkez kurullarına ve Hacıbektaş'ta Çelebi Cemalettin Efendi'ye, Mutki'de Hacı Musa Bey'e ayrıca bir bildirim

yaptık." diye başlayan belge; Kurtuluş Savaşı'na buralardan kuvvetli destek geldiğini gösteriyor. Atatürk bunu anlayınca umutsuz gibi gözükken milli kurtuluş savaşını başlatmaktan çekinmemiştir.

SONRASINDA DA

Hacıbektaş'ta oturan Veliyettin Çelebi de büyük kardeşi Cemalettin Çelebi gibi Atatürk'ü bütün gücü ile desteklemiştir. Türkiye'ye dağıtılan 25 Nisan 1339 (1923) tarihli beyannamesinde şöyle demektedir:

"Anadolu'da bulunan ceddim Hacı Bektaş Veli Hazretleri'ne samimi muhabbeti bulunan bütün sevenlerimize ve bizden yana olanlara duyurulur ki...

Bu milleti yeniden yaratarak bağımsızlığımızın sağlayan; varlığı bütün İslam dünyasına onur kaynağı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi, Gazi namı Mustafa Kemal Paşa Hazretleri'nin yayınladıkları bildirme, tümünüzce bilinmektedir. Gazi Paşa'nın vatanın yücelmesi ve yükselmesi konusundaki her arzusunu yerine getirmek, bizlerin en birinci görevidir. Milletimizi kurtaracak, mutluluğumuzu sağlayacak, onun koruyucu düşünceleridir. Bunu inkâr edenlerin bizimle asla ilişkisi, ilgisi yoktur.

Yüce tarikatımızın bütün üyelerine, Gazi Mustafa Kemal Hazretleri'nin gösterdiği adaylardan başkasına oy vermemelerini, vatanımızın kurtulmasının ancak bu yolla gerçekleşebileceğini sizlere bütün önemiyle tavsiye ederim.

Hacıbektaş Çelebisi Veliyettin "

Atatürk, bu Beyannamenin yayınlanması üzerine Veliyettin Çelebi'ye yolladığı telgrafta şöyle diyor:

"Yayınlamış buyurduğunuz, insanlarımıza doğru yolu gösteren koruyucu bildirgenizin suretini okudum. Ulusal zenginliğin doğmasına yardımcı olacak girişiminiz ve çalışmalarınız için, doğru yolu gösteren zatınıza saygılar sunarım."

Veliyettin Çelebi, Atatürk'ün ölümüne kadar kendisiyle görüşmelerini ve ilişkilerini

sürdürmüştür ve Aleviler de Atatürk devrimlerini yürekten desteklemişlerdir.

Çünkü Atatürk'ün kurduğu yeni düzende artık Aleviler eşit yurttaş konumuna gelmişlerdir. Böylece; Osmanlı Devleti'nin 400 yıl boyunca Alevilere karşı yürüttüğü baskı ve kırım politikası da tarihe karışmıştır.

Aklı başında her Alevi bunu bildiği için **Atatürk'ü kendisine Hacı Bektaş Veli gibi bir mürşit (aydınlatici/büyük öğretmen) kabul etmektedir.**

Alevi olsun Sünni olsun; kendi geçmişini merak edenlerin orada çok şey bulacağından da eminim...

Kültür Bakanımızın da Ulaştırma Bakanımızın da Hacıbektaş'a pozitif ayrımcılık yapmalarını rica ediyorum. Çünkü ilçenin buna hem hakkı var hem de ihtiyacı.

İlgili Bir Yazımız: [Mustafa Kemal'in Hacıbektaş'a Gelişindeki Sır](#)

MUSTAFA KEMAL'İN HACİBEKTAŞ'A GELİŞİNDEKİ SIR!

(22 ARALIK 1919)

Milli Mücadele Yıllarında Serçeşme'nin Tavrı

Rıza ZELYUT

25 Aralık 2010, Hacıbektaş

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra ülkenin genelinde olduğu gibi Kırşehir yöresinde de, halkın, genel bir karamsarlığa düştüğü, ağır şartlar taşıyan anlaşmanın gelecekte daha büyük tehlikeleri beraberinde getireceğini düşündüğü ve bu nedenle gittikçe yaklaşan kötü günleri göğüsleyebilmek için bir takım çareler, çıkış yolları aradığı görülmektedir.

Alevi-Bektaşilerin Serçeşme'deki önderleri, **Cemalettin Efendi**imiz, M. Kemal Paşayı ve tüm faaliyetlerini, her türlü haberleşmenin, ulaşımın, araç - gerecin son derece kısıtlı olduğu bir dönemde, Samsun'a çıkışından itibaren olabildiğince yakından takip ediyor, bu mücadelenin içinde olmak için adeta fırsat kolluyordu.

Mustafa Kemal ve Temsil Heyeti'nin Sivas Kongresi'nden (04 - 11 Eylül 1919) sonra Ankara'ya varmak için izleyecekleri güzergâhın planlanması, Hüsrev Bey (Berlin Elçisi) tarafından yapılmıştı. Bu planda öngörülen konaklama yerleri, yalnız yolculuk gereği uğranılması zorunlu olan yerler değil, Mustafa Kemal Paşa'nın, Milli Mücadele'nin gerçekleşmesinde düşündüğü planın ve stratejinin de bir gereği idi.

Ve ne mutlu size, bize, hepimize ki, bu duraklardan biri de, Ulusal Kurtuluş savaşının kazanılması bakımından son derece stratejik değer taşıyan Hünkâr'ın, Alevi-Bektaşiler üzerindeki misyonu nedeniyle Hacibektaş kasabasıydı. Osmanlı yönetimlerince yüzyıllardır fark edilmeyen ya da değeri bilinmeyen bu gerçek, Mustafa Kemal'in dehası ve büyük devlet adamlığı sayesinde fark ediliyor, ilçenin misyonu ve hakkı, Hacibektaşlılara teslim ediliyordu. Paşanın öteden beri farkında olduğu fakat **mezhep çelişkisi amacıyla kullanılır ve ulusal hareket zarar görür** endişesiyle kimselere söylemediği, bir bakıma **sırrı** bu çerçevedeydi.

Sivas-Ankara yolculuğu için Hüsrev Bey tarafından hazırlanan genel program, M. Kemal Paşa'ya sunulduğunda, Paşa, bu planın Kırşehir ayağına itiraz eder: "Mucur'dan sonra Hacibektaş'a gitmeyi istemekle birlikte, Mucur'a varıncaya kadar bu ziyaretin gizli tutulması gerektiğini" Hüsrev beye dikte eder. Zira Hacibektaş'ta, M. Kemal Paşa ve ulusal savaş için çok önemli bir zat-ı muhterem olan Cemalettin Efendimiz oturmaktadır. Bu ulu zat, sömürge olmak için güçlü ülkelere neredeyse davetiye çıkaran padişah hükümetinin bütün ısrarlarına karşın İstanbul'a dirsek çevirmiş, Mustafa Kemal'in tam bağımsızlık mücadelesine destek vermeye başlamıştı bile... Bu yüzden Mustafa Kemal, bu muhterem ve sağduyulu inanç önderiyle görüşmek ve desteğini somutlaştırmak istiyordu.

Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarını Samsun'dan beri takip eden Kırşehir, Mucur, Hacibektaş ve çevre halkı, Sivas'ta milli bir kongrenin toplanacağını öğrenince Mucur'u temsilen Kaymakam Cevat Bey ile Hacibektaş Nahiye Müdürü Avni (Erkanlı) Bey'i, Kongreye katılmak üzere Sivas'a gönderir. Ancak bu heyet Şarkışla'ya vardığında, Kongrenin bitmiş olduğunu, M. Kemal Paşa ve Temsil Heyetinin de Sivas'tan hareket ettiğini öğrenince Mucur'a geri dönmek zorunda kalır. Kırşehir ve çevresinin bu olumlu tutumu Ankara vilayetinden gelen **28 Aralık 1919 tarihli şifre telgrafından da** açıkça anlaşılmaktadır.

Ankara yakınlarında, kendiliğinden meydana gelen bu güç, elbette görülmeye, ilgilenilmeye ve hiç kuşkusuz ziyaret edilmeye fazlasıyla değerlidir. M. Kemal Paşa ve Temsil Heyeti'nin Ankara yolu üzerinde bulunmayan Hacibektaş'a yönelmesi, Paşa'nın, askeri ve siyasi dehasının, devlet adamlığının somut örneğidir.

Zira Paşa, yakinen bilmektedir ki, "İstanbul Hükümeti, halkın benliğine yerleşmiş olan padişah ve halifeye bağlılığını, Ankara Valiliği aracılığı ile kendi yararları için kullanmış olsa da, yöre halkının kuvvetli önsezisi sayesinde başarıya ulaşamayacaktır." İstanbul Hükümetinin 16.09.1335 (1919) tarihinde Konya 12. Kolordu Komutanlığına gönderdiği yazı doğrultusunda; Mucur Kaymakamı ve Kırşehir Mutasarrıfı'nın Hacibektaş'a gelerek; "**... Çelebi Efendi ile Tekkenin babalarını teslih için iğfalat ve teşvikatta bulunmuşlar ise de nail-i emel olamadıklarının**" belirtilmesi, İstanbul Hükümeti'nin bu bölgede kendi lehine çalışma yaptığını ancak başarılı olamadığını gösteren en açık belgedir.

22 Aralık günü Hacıbektaş'a gelen heyet, Çelebi Cemalettin efendi ve Salih Niyazi Babayla görüşür. Görüşmede her iki Bektaşî önderi de milli mücadele saflarında olduklarını bir kez daha açıklarlar. Bu sonuç, Sivas kongresinden sonra yanlarında gördükleri en anlamlı, kitlesel ve bir o kadar da içtenlikli güçtür. Ve bu güç, heyet açısından müthiş bir moral kaynağı olur. Zira bu gelişmeden sonra Alevi-Bektaşî tekke ve dergâhlarının hepsi birden, birer Kuvay-i Milliye karargâhları olur. "**Cumhuriyetin inşası**" ise, cumhuriyetin ilanına değin, ilk ve son kez burada, M: Kemal ve Cemalettin Efendimiz arasında konuşulur.

M. Kemal Paşa'nın Başyaveri M. Müfit Kansu, bu ziyaretin nedenlerini **(kendince ve kırıcı bir üslupla)** şöyle açıklamaktadır:

"Çünkü Hacıbektaş'a da uğranacaktı. Bu mühim bir merkezdi. Bütün Anadolu'daki üç, dört milyondan daha fazla Alevinin inanç önderi Cemalettin Çelebi Efendi, Hacıbektaş karyesinde oturmakta idi. O zamanki önderler; Çelebi Cemalettin Efendi ve Niyazi Salih Baba'ydı. Milyonlara varan Alevi-Bektaşîler, **gerçi bitaraf vaziyette görülüyorsa da, bunlar, Çelebi'nin ve Dede Baba Vekili'nin emir ve iradesine tabi olduklarından bu zatlara görüşmek, onları tarafımıza çekmek için gerekliydi.** Nitekim Çelebi Cemalettin Efendi, Birinci Büyük Millet Meclisi'nde mebus olmuş ve bir aralık Meclis Reis Vekilliği de yapmıştır. **İcabı hal bunu yaptırmış olsa gerekir."**

Atatürk'ün Hacibektaş'a Geldiğinde Kaldığı Ev

Mazhar Müfit Beyin gözlemi ve Alevi-Bektaşilikle ilgili yaklaşımı, günümüz yöneticilerinin yaklaşımlarından farksızdır. Önyargılı, yanlış ve incitcidir. Dikkate almamız gereken husus şudur: İmparatorluğun bakiyesi olan sair yöneticiler, şeyhler, şıhlar, ağalar ve kanaat önderlerinin %60-70'i, şu ya da bu ülkenin boyunduruğunu istemiş, hatta işgalci ülkelerle işbirliği yapmışken, bu kanaat önderlerinden en geniş taban inisiyatifine sahip ikisi, kendilerine iletilen açık ya da gizli bütün ikbal taleplerini reddetmiştir. Bunlar Çelebi Cemalettin Efendimiz ve Salih Niyazi Baba'dır. Ve bu zatlar, ta milli mücadelenin başından itibaren "**özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir**" diyen Mustafa Kemal'i bütün dikkatiyle izlemiş, takip etmişlerdir.

Burada somut bir ihanet örneği verip, kısaca söz ettikten sonra tekrar konumuza dönelim: Nedim Çakmak'ın, "Hüsnüyadis Hortladı" adlı belgesel kitabında yazılı olan şu ibretlik satırlara bakar mısınız: **Tarih: 23 Aralık 1930.**

Yer; İzmir'in Menemen ilçesi. Yedek Subay Mustafa Fehmi Kubilay'ın başı, Girit'teki kamplarda İngiliz ve Yunan subayları tarafından eğitilen, sonra da yurdumuz topraklarına gizlice sokulan, Derviş Mehmet tarafından kör bir bıçakla kesiliyor.

15 Mayıs 1919'da Manisa işgali sırasında, işgalci **Yunan birliklerini Yunan bayraklarıyla ve çiçeklerle karşılayan Manisa Valisi Hüsnü Efendi ile Derviş Mehmet kardeş çocuklarıdır.** O Derviş Mehmet, aynı zamanda **Bülent Arınç'ın annesinin babası, yani, öz dedesidir.** Manisa Valisi Hüsnü Efendi, 9 Eylül 1922 sabahı İzmir'den bir Yunan teknesiyle Yunanistan'a kaçmış, orada Hüsnüyadis adını almış ve o isimle de ölmüştür. Mezarı da Girit'tedir."

Türkiye'm... Nereden nereye?

Teğmen Kubilay'ı ve tüm Cumhuriyet şehitlerini sevgi, saygı ve rahmetle anıyorum.

Kırşehir valiliğinin ve daha birçok kurumun resmi sitelerinde yer alan makalelerde ve yukarda değinildiği gibi; "Mucur Kaymakamı ve Kırşehir Mutasarrıfı, Çelebi Efendi ile Tekkenin babalarını, teslih için iğfalat ve teşvikatta bulunmuşlardır." Yani İstanbul hükümeti Cemalettin Efendimize ve Salih Niyazi Babaya, kendilerini desteklemeleri kaydıyla rüşvet ve makam teklif ettiği ve bu teklifin önderlerimiz tarafından reddedildiği, Müfit Bey tarafından bilerek görmezden gelinmiştir. Kuşkusuz ki, Milli Mücadele tarihine düşen bu çarpıtma, hem aldatıcı, hem de yaralayıcı olmuştur.

M. Kemal Paşa ve Temsil Heyeti Hacıbektaş'a geldiğinde, Dergâhın idari kadrosu şu kişilerden oluşmaktaydı:

- 1) Postnişin Vekili: Niyazi Salih Baba,
- 2) Çelebi Cemalettin Efendi
- 3) Aş Evi: Zeynel Baba
- 4) Ekmek Evi: Hacı Kerim Baba,
- 5) Mihmam Evi: A. Muhtar Baba
- 6) At Evi: Fevzi Baba,
- 7) Dedebağı: Arslan Baba,
- 8) Hanbağı: Şükrü Baba,
- 9) Balım Evi: Japon Hasan Baba.

Bu değerli ve tarihi heyeti özlem ve rahmetle anıyor, anıları önünde saygıyla eğiliyorum.

Bin yıllık Anadolu tarihimize baktığımızda, Alevi-Bektaşiler olarak; toplumsal duruşumuz, devlet, bağımsızlık, özgürlük ve medeniyet algımızla ilgili, bir olumsuzluğa rastlamıyoruz. Hele de cumhuriyet dönemiyle ilgili duruşumuz, tam bir onur vesilesidir. Bu yüzden, bugüne değin bize mürşit olan, yol gösteren ve esirgeyen kültür ve inanç önderlerimizi gururla yâd ediyor, minnetle anıyorum.

Not: Bu metin, 25 Aralık 2010 günü Hacibektaş Belediye Başkanı Sn. A. Rıza Selmanpakoğlu'nun çağrısıyla katıldığım, "ATATÜRK'ÜN HACBEKTAŞA'A GELİŞNİN 81. YILDÖNÜMÜ" başlıklı panelde yaptığım sunumun özetidir. Sn. Başkana teşekkür ederim.

Not: Yazıyı Bizimle Paylaşan Sn. Murtaza DEMİR'e Teşekkürler

■ **Yazar Altayli - Aralık 27 2010**